

se barva zbere v obliki koreninic, prehodi so mehki in zabrisani, faktura je gladka in čista. Poseben poudarek pa da podobi še steklo.

Seveda je lahko tak način »izražanja« tudi kvaliteten, vendar je treba znati uporabljati. Tehnika sama po sebi ni nova, uporabljati jo zna vsak spretnější akvarelist. Seveda pa umetnik ne sme obstati pri slučajnih in nehotenih efektihi. Pri Radauševih barvnih listih pa gre brez dvoma za slučajne učinke. Le v dveh primerih vidimo, da je kipar »spontani tok« barve korigiral. Takemu slikarskemu avtomatizmu pa bi delali velikansko krivico, če bi ga krstili z zlorabljeno besedo »umetnost«. Ta »umetnost« ima z umetnostjo ravno toliko skupnega kot termitnjak z oblikovano arhitekturo. Škoda je le to, da je človek (celo umetnik?) zadovoljen z delom, ki bi ga zanj mnogo bolje opravil dež na pobarvani šipi.

Nekoliko boljše so plastike iz nepatiniranega mavca. Tu vsaj še slutimo nekdanjega Radauša, ki je bil dober kipar. Vendar nas samo spomin na nekdanj kvalitetno kiparsko obdobje ne more zadovoljiti. Morda je res potrebno, da umetnik menja svoj likovni izraz kot kameleon (drugače propade pri šarlatanskih in mondenih »žirijah«, ki kroje usodo ubogih umetnjakarjev). Lahko bi pa pomislili, da je moderna in sodobna le dobra in poštena umetnost — celo iskren socrealizem je lahko moderen. Zato nam je lahko samo žal za nekdanjim dobrim Radaušem.

Ivan Sedej

LISTNICA UREDNIŠTVA

POST FESTUM. S sestavkom *Slepa zavzetost*, natisnjenim v zadnji številki *Sodobnosti*, je v javno polemiko, ki se je bila sprožila ob ukinitvi revije *Perspektive*, vnovič posegel tudi Beno Zupančič. Povod za to so mu dali trije sestavki, objavljeni v 7. številki *Sodobnosti*, in to: Pirjevčeva glosa o ukinitvi *Perspektiv*, Grafenauerjev komentar k dogodkom v križevniški dvorani in izjava o novo nastalem revialnem položaju, ki jo je podpisalo triinšestdeset sodelavcev *Sodobnosti*.

Beno Zupančič ima seveda vso pravico, da se v reviji, katere sodelavec je, ogradi od tistih stališč, ki se z njimi ne strinja, in da jim postavi nasproti svoje ločeno mnenje. *Sodobnost* namreč kljub nekaterim skupnim merilom in izhodiščem, ki vežejo vse sodelavce, ni glasilo kakega zaprtega in ekskluzivnega kroga in ima na svojih straneh dovolj prostora tudi za različna stališča in poglede, ne oziraje se na to, ali uživajo ta stališča in pogledi v reviji podporo večine sodelujočih ali pa ostajajo bolj ali manj v manjšini. To uredniško načelo je sicer samo po sebi umevno za sleherni list, ki mu gre za resnično sprostitev in aktivizacijo javnega mnenja, vendar se zdi, da ga je treba v tej zvezi posebej naglasiti, in to iz dveh razlogov.

Prvič zaradi tega, ker Beno Zupančič v svojem polemičnem sestavku nekajkrat govori o nevarnosti, da bi se revije »zaprle pred družbo«, da bi se »sprevrle v kliko« ali celo »stranko«, pri čemer ima očitno v mislih tudi *Sodobnost*. Drugič pa zaradi tega, ker bi se lahko zdelo, da uredništvo s tem, ko odgovarja na Zupančičev sestavek, krši pravkar opisano uredniško načelo. Da ne bo dvomov, naj takoj pojasnimo, da se ta odgovor omejuje izključno samo na tiste trditve in izjave v Zupančičevem sestavku, ki se bolj ali manj

direktno sklicujejo in nanašajo na delo in ravnanje podpisanega uredniškega odbora.

Poglavitni očitek, ki ga naslavlja Beno Zupančič urednikom in deloma sodelavcem revije, velja izjavi sodelavcev *Sodobnosti* in še posebej načinu, kako je bila ta izjava na rednem zboru sodelavcev *Sodobnosti* dne 4. junija t.l. predložena in sprejeta. Beno Zupančič piše dobesedno:

»...ob izjavi v *Sodobnosti* (se) vsiljuje vprašanje, ali so se vsi podpisani sodelavci revije zavedali dejstva, da si prilaščajo revijo brez nepodpisanih ali nenavzočih sodelavcev, oziroma, ali je bil sprejet in izveden ustrezen postopek, preden je uredniški odbor sodelavcem *prebral* tekst izjave? Lahko bi rekli, da tak postopek postavlja sodelavce pred dejstvo, na katero je mogoče le malo vplivati. Podobno vprašanje velja za prireditev, ki so se jih drugod tudi v imenu *Sodobnosti* udeleževali člani uredništva in podpisovali tudi druge izjave.«

Na vse te pripombe in očitke naj odgovorimo kar se da na kratko:

1. zbor sodelavcev je najvišji organ revije, ki določa reviji njeno splošno smer, voli iz svoje srede uredniški odbor in mu daje okvirne napotke za delo;

2. redni zbor sodelavcev *Sodobnosti* dne 4. junija je bil pravočasno in pravilno, s pismenimi osebniimi vabili sklican, udeležilo se ga je nad polovico aktivnih sodelavcev revije in je bil torej absolutno sklepčen;

3. predloženi osnutek izjave je bil *v načelu* soglasno sprejet, nihče se ni izrekel in ni glasoval proti; po diskusiji in nekaterih spreminjevalnih predlogih je bila sprejeta končna redakcija besedila, ki jo je podpisalo 51 navzočih sodelavcev, 6 pa se jih je — iz razlogov, ki so bili mestoma tudi diametralno nasprotni — podpisa vzdržalo; 12 od nenavzočih sodelavcev se je pridružilo izjavi v naslednjih dneh, ko so izvedeli zanjo;

4. izjava je bila sicer podpisana od znatne večine vseh aktivnih sodelavcev *Sodobnosti*, vendar je bila na izrecno željo samih sodelavcev podpisana individualno, kar pomeni, da obvezuje ta izjava samo njene podpisnike, ne obvezuje pa revije kot celote, še celo pa ne obvezuje tistih sodelavcev, ki je ali niso želeli ali pa niso imeli priložnosti podpisati; nihče od podpisnikov si torej ni »prilastil« revije bolj, kakor je to njegova preprosta, naravna pravica, ki izvira iz njegovega aktivnega sodelovanja pri reviji, in kakor si jo lahko »prilasti« kdorkoli, ki v nji objavi kak svoj aktualni sestavek;

5. kot je razvidno iz gornjih pojasnil, je bil postopek pri sprejemanju izjave docela običajen in vseskozi demokratičen, zato je nekoliko čudna Zupančičeva trditev, češ da je »postopek« postavil sodelavce »pred dejstvo, na katero je (bilo) mogoče le malo vplivati«, zlasti še, ker beremo malo prej v istem sestavku, da se je zaradi piščeve osebne intervencije v diskusiji »prvotna formulacija izjave glede diskvalifikacij celo malo spremenila«; to pa pomeni, da so bile intervencije mogoče in da so bile vse do končne redakcije izjave mogoče tudi spremembe njenega besedila in da potemtakem ni bil *postopek* tisti, ki bi jih bil onemogočal in preprečeval;

6. res je, da so se posamezni člani uredništva *Sodobnosti*, ki delajo oziroma študirajo na univerzi, udeležili nekaterih študentskih prireditev, na katere so bili *osebno* vabljeni; od uredništva niso dobili v ta namen nobenih posebnih pooblastil in, kolikor je uredništvu znano, se tudi niso nanja sklicevali;

7. člani uredništva tudi niso vseprek podpisovali raznih »drugih izjav«, kot bi se lahko zdelo iz Zupančičeve formulacije, pač pa sta dva člana ured-

niškega odbora podpisala, vsak v *svojem lastnem imenu*, poleg izjave sodelavcev *Sodobnosti* tudi izjavo mladih kulturnih delavcev; če izhajamo s stališča, da revija ni niti »stranka« niti »klika« z neko posebno disciplino, ju bo bržčas zaradi tega težko klicati na zagovor.

Vse obravnavane pripombe in očitki so potemtakem brez prave teže in nanje ne bi odgovarjali, če bi se lahko zanesli, da se naš molk ne bo tolmačil napačno, kot nekakšno tiho priznanje grehov, ki jih ni bilo, in če ne bi Beno Zupančič navajal teh očitkov deloma tudi kot dokaz, kako je pravno stanje revij in nemara še bolj stanje znotraj revij neurejeno in potrebno temeljite revizije.

S tem ko zavračamo te očitke, seveda ne mislimo, da je trezna in stvarna diskusija o položaju naših kulturnih revij nepotrebna. Revije so se zadnja leta v svojem notranjem življenju in v svojem odnosu do izdajatelja ravnale po uzusu, ki je v skladu z našim notranjepolitičnim razvojem slonel na principu samoupravnosti. Vendar s tem njihov formalno pravni položaj še ni bil dokončno fiksiran in tudi ne do kraja in v vseh podrobnostih rešen. Zdaj pa je spričo ukinitve *Perspektiv* in spričo načina, kako je bila ta ukinitve izvedena, postal docela nezanesljiv in nejasen. »Kadar gre za bistvene stvari, lahko postanejo čisto formalna vprašanja neformalna oziroma vsebinska,« pravi v svojem polemičnem sestavku Beno Zupančič in mi se s to njegovo mislijo popolnoma strinjamo.

V zvezi s tem, da je uredništvo *Sodobnosti* objavilo tri uvodoma navedene sestavke, mu Beno Zupančič očita »enostranska« stališča. »slep« zavzetost in celo »intelektualistično psihozo«. K zadnji oznaki, ki si jo je avtor očitno izposodil iz danes že nekoliko zastarelega slovarja, lahko pristavimo samo, da nobena družbena zavest ni sama po sebi imuna pred »psihozami«, saj nobena ne nastaja izven dogodkov ali nad njimi, ne stoji izven družbe ali nad njo, pa čeprav si to včasih lasti ali vsaj umišlja. Iz podobnih razlogov so tudi stališča nujno zmerom »enostranska«; dvostranskih ali večstranskih stališč ni, če pa so, so vse prej kot stališča.

Tudi Zupančičevega očitka, da je uredništvo v primeru *Perspektiv* videlo zgolj »posledice«, ne pa »vzrokov«, ni mogoče sprejeti brez pridržka: naiprej zato, ker že trditev sama ni docela točna, še bolj pa zato, ker Zupančič očitno pozablja na dialektični zakon, po katerem vzroki niso nikoli samo vzroki in posledice nikoli samo posledice, marveč so vzroki hkrati tudi posledice in obratno.

Kolikor so z besedo »vzroki« mišljena nekatera sporna ali ekskluzivna stališča *Perspektiv*, je treba jasno povedati, da se je *Sodobnost* sicer vsa zadnja leta precej pogostoma spopadala z njimi, nemara pogostejše in mestoma tudi bolj temeljito kot doslej katerikoli slovenski časopis, da pa seveda nima niti volje niti namena besedovati z nemim sobesednikom.

Kolikor se ti očitki nanašajo še posebej na objavo izjave sodelavcev *Sodobnosti*, smo tudi mi mnenja, da je dejansko mogoče tako izjavi kot njeni objavi nekaj očitati, in sicer, da sta obe — morda res nekoliko naivni — izhajali iz prepričanja, kakor da je prav in morda tudi potrebno in koristno, če o vprašanih, ki zadevajo naše revialno življenje, povedo svoje mnenje tudi tisti, ki so kot sodelavci revij v tem življenju neposredno angažirani. Izkazalo se je — in vsi javni komentarji, ki so sledili izjavi sodelavcev *Sodobnosti*, vštevi Zupančičevega, potrjujejo —, da je bilo to prepričanje docela zmožno.

Ne samo izjava sodelavcev *Sodobnosti*, celotna javna diskusija, ki se je bila sprožila ob ukinitvi *Perspektiv*, je imela namreč to — lahko rečemo — organsko napako, da se je začela šele *post festum*, se pravi potem, ko merilo za presojanje stvari in njihove problematike ni bilo več v stvareh samih in v njihovi realni razsežnosti, ko je bil že sprejet končni ukrep in ko je ta ukrep, s tem da je bil sprejet, že postal avtomatično edini merodajni kriterij. Tako tej diskusiji že od vsega začetka ni bilo namenjeno, da bi lahko karkoli premaknila ali razrešila; potisnjena v mrtvi kot onstran dogodkov in stvari je bila že vnaprej paralizirana, obsojena zgolj na to, da *post festum* podpre že izvršeni ukrep in prevzame nase vlogo angela z ognjenim mečem ali pa se prav tako *post festum* od ukrepa distancira in potegne nase del tiste anateme, ki so je bile malo prej deležne *Perspektive*.

Kaka tretja možnost, ki bi pomenila resničen premik in izhod iz sedanjega položaja, se v tako zastavljeni diskusiji ne odpira in tudi Beno Zupančič je v svojem polemičnem sestavku ni našel in očitno tudi ne iskal.

Uredniški odbor *Sodobnosti**

Pripomba:

Ker nisem podpisnik *Izjave* sodelavcev *Sodobnosti*, se vzdržujem tudi od objave odgovora uredniškega odbora *Sodobnosti Post festum*, predvsem tistega dela, ki se nanaša na samo *Izjavo*, in od nadaljnjega razmišljanja o njej.

France Černe

POPRAVKA

V 8. številko *Sodobnosti* se je vrnila na strani 771 napaka: Milivoj Slaviček se ni rodil leta 1920, kot piše v njegovih biografskih podatkih, pač pa leta 1929.

Na strani 907 v 9. številki *Sodobnosti* je pod črto pomotoma navedeno, da je bil članek Andreja Inkreta O sprenevedavi »situaciji« poslana uredništvu *Dela*. — Op. ured.

DOBILI SMO V OCENO

- Janez Ovsic**, Na dnu so samo še zvezde. Opremil Janez Vidic. Besedo o avtorju napisal Božidar Borko. Založba Obzorja. Maribor 1964.
- Ela Peroci**, Za lahko noč. Ilustrirala in opremila Ančka Gošnik-Godec. Mladinska knjiga, Ljubljana 1964.
- Svetovna književnost**. Izbrana dela in odlomki. Druga knjiga. Uredil Janko Kos s sodelovanjem Dušana Pirjevca in Staneta Miheliča. Likovne priloge izbrala Špelca Copič. Opremil Branko Simčič. Mladinska knjiga, Ljubljana 1964.
- William Shakespeare, Kralj Lear**. Prevedel Matej Bor s sodelovanjem Anuše Sodnikove. Spremnje besede in opombe napisal Branko Kreft. Opremil Marko Zupančič. Izdala in založila Slovenska matica, Ljubljana 1964.
- William Shakespeare, Timon Atenski**. Prevedel Matej Bor s sodelovanjem Anuše Sodnikove. Spremnje besede napisal Mirko Zupančič. Izdala in založila Slovenska matica, Ljubljana 1964.
- Zmaga Kumer**, Balada o nevesti detomorilki. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 1964.
- Marjan Kozina**, Izbrane pesmi za glas in klavir. Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 1964.
- Nikolaj Nosov, Neznalec v sončnem mestu**. Prevedla Alja Tkačeva. Ilustracije A. Lapteva po izvirniku. Cicibanova knjižnica. Opremil Branko Simčič. Mladinska knjiga, Ljubljana 1964.
- Ka-cetnik 135633, Baraka s punčkami**. Prevedla Zdenka Škerlj-Jermanova. Opremila Lidija Osterc. Mladinska knjiga, Ljubljana 1964.
- Bilten dokumentacije**. Gradivo so pripravili Grčar Miša, Lasbaher Franček, Lipič Majda, Turk Majda. Inštitut za sociologijo in filozofijo Univerze v Ljubljani.
- Franci Prajs, Družbeno materialne osnove slovenskega filma**. Informativni bilten. Inštitut za sociologijo in filozofijo Univerze v Ljubljani.
- Sonja Dapčević-Oreščanin, Sovjetsko-kitajski spor**. Prevedel Janez Sršen. Opremil Dušan Osredkar. Mladinska knjiga, Ljubljana 1964.
- Niko Prijatelj, Matematične strukture I**. Mladinska knjiga, Ljubljana 1964.
- Alain Gerbault, Za soncem**. Prevedel Vladimir Naglič. Opremil Uroš Vagaja. Mladinska knjiga, Ljubljana 1964.

IZ VSEBINE PRIHODNJIH ŠTEVILK

„Sodobnosti“:

Niko Grafenauer, Slovenske poskočnice
(pesmi)

✱

Danilo Lokar, V vinogradih
(novela)

✱

Edvard Kocbek, Potniški zapiski 1963
(odlomki iz potopisa).

✱

Kajetan Kovič, Milenino poglavje
(odlomek iz romana)

✱

Drago Šega, Kocbekov pesniški svet
(esej)

✱

**Fran Zwitter, Slovenski politični preporod 19. stoletja v okviru
evropske nacionalne problematike**
(razprava)

✱

O sodobnem romanu

Diskusijski prispevki Ilje Ehrenburga, Nathalie Sarraute, Jeana Paula Sartra